

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVIII (42)

Štev. (No.) 40

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

12 de octubre — 12. oktobra 1989

Nova slovenska ustava

0 usodi vrnjenih domobrancev

27. septembra 1989 je Ljudska skupščina v Ljubljani sprejela nove ustavne dodatke za Slovenijo. V tem dokumentu baje ni niti imena „Jugoslavija“ več. S to odločitvijo je ostalo odprtih veliko število političnih in gospodarskih vprašanj. Novo ustavo bodo torej oblikovale v medsebojnem boju politične sile Slovenije na eni in ostale Jugoslavije na drugi strani. Ugotoviti pa je treba, da dosedanje oblike vrhovne uprave SFRJ ostanejo v veljavi, dokler ne bodo sporazumno spremenjene. Torej velik in tudi nevaren vakuum! Težko bo najti sporazum v času neobhodnih sprememb gospodarskega in s tem tudi političnega sistema. Na drugi strani pa ta neobhodnost tudi pospešuje rešitev.

Mnogo faktorjev bo vplivalo na nove rešitve. Nas zanima, kakšno vlogo bodo igrale nove demokratične stranke, ki se bodo že drugo leto udeležile volitev, če bo vsaj deloma šlo po sreči. O tem še ni mogoče poročati. Nekaj slutenj pa je dovoljenih z ozirom na dosedanje delovanje in moč posameznih strank. Žal se jim ne godi najboljšo, ker vsi ugotavljajo, da se je prvotni nalet polegel. To je razumljivo, ker se morajo ljudje na nov položaj šele navaditi. Nekateri trdijo, da so se gotovi krogi ustrašili lastnega poguma in da vlada strah pred reakcijo partije, ki bi utegnili — ne toliko doma kot v južnih predelih države — krepko usekati nazaj. Znano je, da je napadena zver najbolj nevarna.

Kaj je mogoče reči o stanju slovenskega demokratskega tabora? Vsi vedo, da je Kmečka zveza najbolje organizirana in da ima tudi sposobne voditelje. Vendar je po svoji nalogi predvsem stanovska organizacija in njen vpliv na splošna politična vprašanja ne more biti prevladujoč.

Nedvomno je Slovenska demokratska zveza najmočnejši faktor, tako po številu članov kot po kapaciteti njenih voditeljev. V eni zadnjih števil listu Demokracija z dne 12. septembra 1989 pa beremo, da so postavke njenega programa zelo zmerne. Nadpis tozadavnega uvodnika se

glasi: „Mirna revolucija normalnosti“.

Akcijska smer je torej nedvoumna. Pisec je Dimitrij Rupel, dosedanja glava Slovenske demokratske zveze. Sedaj se pa poslavlja, ker gre za daljši čas službeno v inozemstvo. Tudi to je politika! V članku pripoveduje, da je bilo gibanje rojeno iz Društva slovenskih pisateljev, ki je zbralo okrog sebe najbolj vidne kulturne in znanstvene delavce, in so postavili Slovenijo v vmesno dobo prehoda iz diktature v demokracijo, iz socializma v dobo „po tem“. Zaradi relativne šibkosti, neizkušnosti, amaterizma in navdušenja novih političnih formacij, zaradi v tisočih letih izurjenega opreznega slovenskega značaja, je treba računati z daljšim obstojem prehoda oz. prilagajanja tudi v neposredni prihodnosti. Rupel končava svoj članek z mislijo, da se „kulturna reforma“ zdi na prvi pogled mehka in neučinkovita, je pa za prehodni prostor in za prehodni čas edina mogoča.

Če najmočnejše demokratično gibanje ne more predložiti učinkovitejšega programa, potem nas mora biti bodočnosti strah. Najnovejši politični dogodki v domovini pa zahtevajo učinkovitejšo ukrepe. Žal Slovenci nimamo Lecha Walense, pa tudi ne papeža v Rimu, a bo mogoče kasnejši slovenski pesnik zopet zapel:

„Bil je med nami mož,
ko zrno klen in zdrav,
ta, kakor knjige mi,
ljudi je brati znal.“

Druge demokratske stranke v Sloveniji so politično slabo organizirane in za samostojno akcijo ne pridejo v poštev. V sedanjem trenutku je razbitost sil že dovolj škodljiva.

Rad bi vrgel še kratek pogled na mlajše pripadnike dosedanje vodilne komunistične stranke, ki razumsko vedo, da na dosednji način ne gre več naprej. Ne v gospodarstvu ne v politiki. Vsa področja človeškega delovanja so podvržena določenim zakonom, ki so po naravi stvari dani od začetka ali pa so se skladno z

razvojem raznih pogojenosti oblikovali v času. Preziranje teh zakonov se vedno maščuje. Tragično je, da se dostikrat zle posledice jasno pokažejo šele takrat, ko je za potrebne in učinkovite popravke že prepozno.

Tako se še spominjam, kako je Kidrič zmagovito naglašal prednosti socialistične gospodarske ureditve, ki se je osvobodila npr. zakona o ponudbi in povpraševanju, ki je značilen za kapitalistično gospodarstvo. Delavci torej niso več producirali, kar je zahteval trg, temveč kar si je kak politični veleum izmislil. Minilo je že več kot 40 let, pa še vedno rezultati takega norega mišljenja niso popolnoma izbrisani. Razumljivo je torej, da so mladi praktiki najgorečnejši zagovorniki hitre spremembe ekonomskih prilik. Pri tem seveda nočejo prevzeti krivde svojih očetov in govorijo nekaj o „sestopu“ z oblasti. To je tipična prevara, ki je levičarjem lastna. Na vsem svetu ne poznamo nikogar, ki bi prostovoljno žrtvovali politično oblast, pa naj bi šlo za Búsha ali pa za Gorbačova. Nasprotno, vsak se krčevito bori, da bi ostal na oblasti. Tako bodo mladi gorečnejši z leve strani pripravili hitre instrumente, ki jim bo omogočil ohraniti zadnjo besedo. Kaj bi pa bilo, če bi se vse razvijalo brez njih, to se pravi proti njim? To varuštvo pa je največja ovira za res svobodno in uspešno gospodarjenje.

Do sprememb bo torej prišlo. Čim bolj resnične in daljnovidne bodo, tem več trajnega šada bodo prinesle.

XY; Ljubljana
30. septembra 1989

NOVO PRIČEVANJE

Ker se bliža sodna obravnava proti Tolstoju, se mi zdi potrebno objaviti, kako je uspelo skupini 50 domobrancev izogniti se predaji partizanom. Zahvala gre angleškimi oficirjem, ki so imeli v rokah našo usodo.

Nekaj dni po prihodu naše čete v Vetrinje so Angleži zahtevali 50 domobrancev za delo. Javilo se nas je 25 iz 27. čete in 25 iz sosednje. Odpeljali so nas z avtobusom. Na prvi postojanki jih je izstopilo 10 in tako petkrat. Prepričani smo bili, da nas bodo po delu pripeljali nazaj v taborišče.

Tako sem se znašel v Charlotenhoffu pri Vrbi (Velden) z narednikom Poldetom Cimermanom in osmiimi tovariši pri angleški skupini „Welsh Guard“. Zvečer ni bilo avtobusa. Prve noči smo spali na senu, nato v šotoru.

Kmalu smo zvedeli, da Angleži vračajo naše ljudi. Neki vojak nas je obvestil, da bodo tudi nas poslali nazaj! Trdil je, da je za to zvedel po radiu.

Najprej mu nismo verjeli, ko pa je prišla straža pred naš šotor, nismo več dvomili.

„Posvetovali smo se, kaj bi ukrenili. Imeli smo skrite tri pištole. Ponoči bomo poskušali uiti. Predlagal sem, da se prej sestanemo s poveljnikom postojanke. Angleški oficirji so povečini znali francosko, zato sem bil za tolmača.“

S Poldetom sva se odpravila h komandantu. Ko je zvedel, za kaj gre, je brž sklical vse oficirje, ki so se sešli v dvorani. Nato so naju poklicali.

Najprej so hoteli zvedeti, kdo nam je to povedal. Vojaka nisva izdala, rekla sva pa, da so to povedali po radiu.

Slovenski parlament je 27. septembra 1989 sprejetjem ustavnih dopolnil tudi določil, da je Prešernova ZDRAVLJICA od tega dne dalje slovenska himna.

-gar

Svet za varstvo človekovih pravic, ki je bil ustanovljen pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva in ki mu predseduje L. Bavcon, je v Delu 30. septembra objavil dve pobudi. V prvi (ki jo bomo objavili prihodnjič) predlaga revizijo raznih političnih procesov po vojni, v drugi — ki jo objavljamo v celoti — pa predlaga raziskavo o usodi pobitih domobrancev:

Naša javnost je bila že večkrat obveščena o usmrtnitvi več tisoč pripadnikov domobrinskih in drugih vojaških enot, ki so jih po koncu vojne zavezniške oblasti kot vojne ujetnike izročile Jugoslaviji. Razen splošnih domnev in individualnih pričevanj posameznih preživelih ali siceršnjih prič teh dogodkov v maju in juniju 1945 javnost nima natančnejših podatkov in zlasti ne odgovorov na številna vprašanja, ki se ob tem postavljajo.

Spričo tega svet za varstvo člo-

vekovih pravic in temeljnih svobod pri RK SZDL Slovenije predlaga Skupščini SR Slovenije, naj pri raziskovalni skupnosti Slovenije naroči raziskavo o teh dogodkih kot raziskovalno nalogo v okviru skupnega nacionalnega raziskovalnega programa. Obenem svet predlaga inštitutu za zgodovino delavskega gibanja, zgodovinskemu oddelku Filozofske fakultete in Pravni fakulteti v Ljubljani, naj sestavijo raziskovalno skupino, ki naj to raziskavo opravi. Svet tudi poziva vse institucije, ki razpolagajo z arhivi, naj jih odprejo za to raziskavo, obenem pa poziva tudi vse posameznike, ki imajo o tem kakšno dokumentacijo, in še žive priče teh dogodkov, naj po svojih močeh in vesti omogočijo stvarno, strokovno zgodovinsko in pravno raziskavo o dogodkih, od katerih je zdaj minilo že skoraj 45 let, pa vendarle hudo bremenijo vest in zavest pripadnikov še živih generacij.

Razprava proti Tolstoju in Wattsu

3. oktobra se pred angleškim vrhovnim sodiščem prične razprava proti Tolstoju in Wattsu, ki ju je Lord Aldington (nekdanji brigadni general Toby Low) obtožil žaljenja časti in imena v zvezi z nasilnim vračanjem Kozakov in jugoslovanskih protikomunističnih beguncev in njihovih družin iz Avstrije v maju 1. 1945.

Ta razprava oziroma proces pred angleškim vrhovnim sodiščem bo pokazal, da je bilo to nasilno vračanje „vojni zločin“, ki so ga storile angleške okupacijske sile v Avstriji s tem, da je bilo poslano v gotovo smrt na tisoče ljudi, ki so ob zaključku vojske pribežali v Avstrijo in pri Angležih — po mednarodnih ženevskih pogodbah o vojnih ujetnikih — iskali politično zatočišče. Teh vzpostavljenih mednarodnih zakonov

Po njihovem zadržanju sva razumela, da gre zares. Nihče ni zanimal te novice. Slo nam je, nam desetim in najbrž tudi ostalim 40, za življenje ali smrt.

Postavila sva jih pred dejstvo: „Raje na japonsko fronto kot v Jugoslavijo!“ in nato: „Če nas kljub temu nameravate vrniti, potem nas kar tukaj postavite ob zid in postrelite!“ Osupnili so, se spogledali in pomenili. Končno so odločili, da ostanemo pri njih. Porabil sem priliko in rekel: „V tem slučaju vas prosim, da nam daste angleške uniforme.“ Tudi na to so pristali. Naslednji dan so nas oblekli v nove poletne vojaške obleke.

E p i l o g

Dva meseca kasneje so nas vseh 50 odpeljali v kamionih v Italijo v Verono. Med potjo smo stalno opazovali smer vožnje. Če bi zavili proti vzhodu, bi vsi poskakali iz vozov. Stražarju še na misel ni prišlo, kaj nam roji po glavi!

V Veroni smo še nekaj mesecev služili škotom, ki so zamenjali Angleže. Zahtevali smo plačo. Kaj takega se škota ne vpraša. Januarja so nas odpeljali v taborišče v Bologno. Odšel sem v Francijo, vsi ostali pa v Argentino.

Anton Jankovič, Lourdes, Francija
Ossen, 30. septembra 1989

se Angleži niso držali in sta na pobudo Harolda Macmillana, političnega svetovalca v štabu zavezniškega vrhovnega poveljstva za Sredozemlje, generalni poročnik Charles Keightley in brigadni general Toby Low izvedla masovne repatriacije v Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Posledica tega so bili masovni pomori vrnjenih, kar sliči transportaciji Židov z Madžarske v koncentracijske taborišča in zaradi česar se morajo nekateri še danes pred sodiščem zagovarjati.

Se pri tem uporablja dvojna mera? Če bodo obsojeni tisti, ki so sodelovali pri transportaciji Židov v kazenska taborišča, ali ne pritiče angleškim vojaškim poveljnikom v Avstriji 1. 1945 isto plačilo? Ali niso s svojimi dejanji grešili prav tako kot tisti, ki so Žide pošiljali v smrt?

Upajmo, da se bo to to vprašanje na sodni razpravi proti Tolstoju in Wattsu dokončno rešilo. Nürnberški proces proti vojnim zločincem ni upošteval ukaza „z vrha“. Rečeno je bilo, da je vsak posameznik odgovoren za svoja dejanja. Torej so tudi Macmillan, general-poročnik Keightley in brigadni Toby Low odgovorni za svoja dejanja, ki so pribežnike v njihov okupirani teritorij izročili v roke njihovim nasprotnikom in s tem v smrt.

Lord Aldington se že boji, da svoje tožbe ne bo dobil. Zahteval je pri sodišču, da bi se razprava vršila brez porote, kar pa je sodišče odklonilo in mu poslalo račun za vse stroške, ki so bili s tem v zvezi. Po moji se bo Lord Aldington sedaj prizadeval umakniti tožbo in stvar izven sodišča urediti s poravnavo vseh dosedanjih stroškov (je večkratni milijonar) in tako preprečiti, da se njegovo „plemenito“ ime ne bo vlačilo v časopisju, na radiu in televiziji v zvezi z „vojnimi zločini“, storjenimi že po vojni, če bo do javne razprave pred sodiščem prišlo. Ne vem, kaj bodo v takem slučaju Tolstojevi in Wattsovi advokati storili, upati pa je, da bodo tako izvensodno ureditev odklonili in zahtevali, da se enkrat za vselej zadeva o nasilnem vračanju javno obsodi in tistim, ki so bili poslani v smrt, da vsaj nekaj moralnega zadoščenja.

Tej dramatični in zgodovinski pomembni razpravi pred angleškim vrhovnim sodiščem bomo zlasti Slovenci skrbno sledili (če bo do nje prišlo), ker je z njo povezano najbolj tragično obdobje naše narodne zgodovine.

Otmär Mauser

Mors tua vita mea

Nekatere dežele na vzhodu Evrope si prizadevajo, da bi vpeljale demokracijo in izboljšale svoj gospodarski položaj. Nekatere si prizadevajo celo, da bi vstopile v „Evropo narodov“ in v skupni evropski trg, ki bo vpeljan leta 1992. Domišljajo si, da jih bo Evropa sprejela z odprtimi rokami in da je samo od njih odvisno, če se bo to zgodilo. Nihče pa se ne vpraša, če je to v interesu zahoda.

Zahod je z Jaltsko pogodbo potisnil pol Evrope, predvsem slovenske narode, v boljševizem, stagnacijo in revščino, med drugimi deželami tudi Jugoslavijo. Od tega je imel največjo možno korist: že 45 let miru in neoviranih možnosti za lasten razvoj, blizu in poceni surovine, delavno silo, turizem, letovanja in zabavo.

Dosledno je izvajal nemoralno načelo realpolitike: „Ti umri, da bom jaz živel.“ (Winston Churchill je sinu Randolphu, ko mu je na očital, da potiska Jugoslavijo v komunizem, dejal: „Kaj to tebe briga, saj ne boš ti tam živel.“ Istočasno pa je preprečil, da bi Grčija postala komunistična!) To načelo zahod še danes izvaja; samo nekaj primerov iz zadnjega časa:

— ZDA si prizadeva za ohranitev „statu quo“ v Jugoslaviji. Nič se ne sme spremeniti, da se krediti čimprej povrnejo. Pri tem so „zdrave sile“ komuni-

stične partije njihov najzvestejši zaveznik.

— Lech Walensa ne dobi na zahodu kreditov.

— Krščanske demokracije Nemčije in Italije ne nudijo moralne, še manj gmotne pomoči somišljenikom na vzhodu Evrope, tudi ne strankam v emigraciji.

— Socialdemokrati v Sloveniji ne dobé pomoči od svojih somišljenikov v Nemčiji. Kakšno razočaranje!

O tej realpolitiki skraj nihče ne govori; noče ali si ne upa? Papež Janez Pavel II. je letos junija na obisku v Kopenhagnu izjavil nekaj, česar potem ni nihče komentiral ali izvajal zaključkov: „Nesorazmeren razvoj dežel, kar predstavlja največjo nevarnost za ravnotežje sveta, ni rezultat nekontroliranih silnic, ampak odločitev nekaterih posameznikov in skupin, ki hočejo obdržati v revščini mnoge dežele današnjega sveta.“

Vprašanje, ki si ga moramo postaviti sedaj je, kako prepričati zahod, da je tudi v njegovem interesu, da vzhodna Evropa postane demokracija in se otrese komunizma. A bojim se, po vseh dosedanjih zgodovinskih izkušnjah, da bo morala vzhodna Evropa to storiti sama, tudi proti volji zahoda, navkljub njihovim partikularnim interesom.

—gar

Prešernova vera

V rakovniški knjižnici št. 101 je prof. Mirko Mahnič opisal Prešernovo vero. Je to mala knjižica na 32 straneh, ki pa čudovito lepo prikazuje našega pesnika dr. Franceta Prešerna in njegovo vero. Avtor knjižice pove najprej, kako se je kazala vera v pesnikovem življenju, nato pa, kako se kaže vera v njegovih pesmih.

Vsako leto morajo ljudje doma zlasti šolska mladina, poslušati razlage, ki dopovedujejo, kako je bil Prešeren do smrti neveren, in trdijo, kako so ga cerkveni ljudje in deloma tudi sorodstvo prisilili, da je umrl po krščanski navadi. Resnica, ki temelji na pesnikovi izpovedi in pripovedovanju priči, pa je popolnoma drugačna, kar nam v tej knjižici Mahnič z vso gotovostjo dokazuje.

Mahnič je zbral izjave vseh prič, ki so pesnika poznale in imele z njim osebne stike. Iz vseh teh izjav je jasno razvidno, da je bil Prešeren vse življenje veren človek, da je hodil ob nedeljah k enajsti maši v Kranju, udeleževal se je večernega rožnega venca pri gostilničarki Ani Jalnovi. Sestri Lenki je pripovedoval, da bere sveto pismo in Tomaža Kempčana in Slomškovo knjigo „Voditelj v večnost“. Ko je bil bolan, je sam poslal po duhovnika (dekana Dagarina), kranjski kaplan Košir pa ga je obhajal in mazilil.

Nato je Mahnič pogledal, kako je z vero v Prešernovih pesmih. Prešeren je o sebi izjavil, da je „neveren, a vendar veren“. Ta razklanost je očitna tudi v njegovih pesmih, v katerih pa hkrati odkrivamo še njegovo razmerje do krščanstva, do katoliške Cerkve in duhovščine. Pri tem je treba spomniti, da prevladuje v njegovih pesmih pritrdilno stališče, in kadar je odklonilno, da je pogostejše v zvezi s tvarno in časno kot z duhovno in večno resničnostjo.

Neprimerno več kot odklonilnih stališč pa je v Prešernovih pesmih pritrdilnih stališč, to je takih stališč, ki popolnoma soglašajo s katoliško vero in katoliško cerkvijo. Najvišji izraz Prešernove vere pa vsebuje največja njegova pesnitev „Krst pri Savici“. Prav pravi Mahnič, da je Prešernu pravi „Bog ljubezni“ krščanski Bog in da je Krst pri Savici kot od Boga navdihnjen pesem, ki zmaguje marsikatero učeno razpravo poklicnih dogmatikov in moralistov. To je po Mahničevem nekakšna „slovenska veroizpoved“, ki bi morala zaradi svoje duhovne in pesniške globine biti natiskana v naših čitan-kah in katekizmih.

Preberimo to Prešernovo slovensko veroizpoved, ki jo je duhovnik razodel Bogomili:

Kako nas ustvaril vse je Bog največji, kak' greh prišel na svet je po Adamu, kak' se je Božji sin učlovečil, da bi oteel narode in osrečil. Da pravi Bog se kliče Bog ljubezni, da ljubi vse ljudi, svoje otroke, da zemlja, kjer vijo viharji jezni, je skušnje kraj, da so naš dom visoke nebesa, da trpljenje in boleznj z veseljem vred so dar njegove roke, da čudno k sebi vod' otroke ljube, da ne želi nobenega pogube. Da ustvaril je ljudi vse za nebesa, kjer glor'ja njega sije brez oblaka, oko ni vid'lo, slišale ušesa veselja, ki izvoljene tam čaka, da sprostenim bo vseh težav telesa se srečnim izpolnila volja vsaka, da bodo tamkaj božji sklepi mili te, ki se tukaj ljubijo, sklenili.

Prav tako versko pozitivnih mest je v Prešernovih pesmi ogromno in bi jih morali omeniti kar večino.

Kako bedna je sodba partijskega kulturnega ideologa Borisa Zihlerja, ki je leta 1949 v Novem svetu zapisal, da „Prešeren zavrača vsako religijo“. Zihlerl je skušal v omenjeni razpravi dokazati, da je bil Prešeren že davno pred Marxom marksist. Že samo pogled na „Krst pri Savici“ pove, kakšna je bila Prešernova religija, če se na ostale njegove pesmi niti ne oziramo. Prav je rekel Oton Zupančič: „Ljubiti Prešerna se pravi ljubiti svobodo misli in besede, svetovnega nazora in vere.“

SmR

Slovenščina - moj jezik

S KATERIM SKLONOM

Kadar kupimo kakšno orodje, premislimo, za kakšno delo ga bomo uporabljali. Za obdelovanje različnih reči je treba različno obliko, trdnost, vrednost orodja. Če kupimo barvo, se prej pozanimamo, na kakšno podlago se bo barva dobro pri-jela, s kakšnim čopičem se lepše dela, s čim se barva redči, koliko časa se suši in še sto reči. Prav tako moramo dobro premisliti pri vsaki besedi, ki jo sprejememo v besedni zaklad. Vsaka beseda zahteva primerno okolje. Z nastankom besede se je oblikoval tudi njen smisel in naloga, ki jo beseda opravlja v pogovoru. Ni dovolj, da poznamo besedo, važna je vsa skupina besed, ki nekaj izraža.

Veliko vlogo pri oblikovanju besed za pravi izraz misli imajo predlogi. Nekateri oblikujejo oziroma pomagajo oblikovati en sam sklon, nekateri uvajajo po več različnih sklonov.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Večkrat se med političnimi opazovalci zaneti polemika glede vprašanja, kateri dogodek je bolj važen v določeni časovni dobi. Jasno je, da ima vsak svoj pogled, in tako ni mogoče zadiniti kriterijev. Ta teden se je dogodilo nekaj podobnega. Indult, ki ga je razglasil predsednik Menem je seveda polnil časopisne strani, in globoko odjeknil tudi v inozemstvu. Kaka stotina prošenih zaradi enih ali drugih prekrškov v pretekli dobi „državlanske vojne“ je znova oživila polemiko glede umestnosti ali neumestnosti predsednikovega koraka. A mnogi trdijo, da ta odmev in polemika, pa nasprotovanje, dejansko sploh ne zanima vlade, ki pa jo po drugi strani skrbi razvoj gospodarske smeri, ki ni vse taka, kot si jo vladna ekipa želi.

VSO ODGOVORNOST

Ob razglasitvi indulta je predsednik Menem večkrat zatrdil, da za ta postopek prevzema pred narodom in zgodovino vso odgovornost. Govorilo se je mnogo o „politični ceni“ tega koraka. Koliko simpatij (koliko glasov) bi ta odredba, ki je popolnoma ustavna in legalna, lahko stala peronistično vlado, in osebno predsednika. O tem le nekaj besed.

Argentina je res, leta nazaj, preživela krvavo obdobje. Ni o njem še objavljena vsa resnica, in spomin

Ta čevljev je za mene. Vrže čevljev za menoj.

Predloge lahko uredimo in jim določimo, s katerim sklonom se smejemo vezati. Teže je z uporabo glagolov. Nekateri glagoli lahko spremljajo samostalnike v različnih sklonih — kajpak v zelo različnih pomenih.

Kupim psu klobaso.

Kupim mačka.

Kupim pri znanecu.

Kupim z denarjem.

Vsak glagol ni tako prožen in uporaben. Vprašam lahko strica, vprašam lahko pri sosedu — nikakor pa ne morem vprašati tebi; ne, to ne gre. Zakaj ne? Lahko pa zastavim tebi vprašanje. Vendar je tukaj teža dejanja na glagolu „zastaviti“.

Dobro prislunimo, s katerim samostalnikom sklonom se veže ta ali oni glagol. Pravila bi bilo težko postaviti. Tudi bi bilo preveč zamotano. Prislunimo rajši materni govorici, skrbno sprejemajmo končni-

naučili živeti in smo ga oplemenitili s principom kakovosti — in ta kakovost danes vse več velja. Smo sestavni del evropske, krščanske civilizacije. Pot samopomoči zamejskih Slovencev pa je tudi znak določene mere suverenosti.

Razvoj v Sloveniji kaže, da Slovenci bolj in bolj postajamo suvereni, da se ne pustimo ustrahovati in izraz tega je želja po demokraciji in političnem pluralizmu — torej smo za svojo suverenost pripravljene nekaj žrtvovati. In če bo to suverenost znala prav upoštevati tudi slovenska kulturna politika, da bo slovenski mislec vreden najmanj toliko kot ameriški romanopisec, potem se bo nekoč uresničil sen, da Karantanija ne bo ostala edina suverena slovenska država.

-wafra-

Naš tednik, Celovec, 29. septembra

OBISK MLADIH

Te dni je prišla k nam na obisk skupina mladih Korošcev. Pet fantov in eno dekle, vsi aktivni člani raznih katoliških koroških mladinskih organizacij.

Vajeni smo bili na obisk raznih osebnosti iz te naše zibelke slovenstva, vendar nismo poznali mladega novega rodu. Kdo so ti mladi Korošci in zakaj ta obisk? Po imenih in starosti se nam bodo sami predstavili. Bolj važno je, kaj delajo in kaj hočejo... Oni so začeli na

naroda je po svoje prešibek. Podatkov je dovolj o atentatih in ubojih, pa tudi o ugrabitvah in posegih varnostnih organov, o pogrešanih in o mučenih. O vsem tem so tekli sodni postopki, izrečene so bile že sodbe na najvišje odgovorne glave. Vse to v vzdušju kjer je ena stranka zahtevala kazen „do zadnjega“, druga pa klical, da jo preganjajo, da so oboroženi možje storili le svojo dolžnost v boju proti notranjemu sovražniku.

Prav tako je glede indulta ena stran vpila, da je „zločin“, druga pa da je le „zgodovinsko zadoščenje“. Zatrdimo pa, da so poleg oproščenih vojakov, bili vključeni v indult tudi oni, z gverilske strani. Kakih šestdeset jih je, o polovici katerih pa trdijo, eni da so v inozemstvu, drugi da so „pogrešani“, in da jih torej ni med živimi. Kar pa se tiče politične cene tega koraka lahko trdimo, da je minimalna. Menem je dobro izbral priliko in okoliščine, in se zaveda, da je ta snov, v širokem narodu, sicer pereča, a da noben normalen človek, tudi če ne soglaša, zaradi tega ne bo zahteval njegove glave.

Da je to res tako, so pokazale občinske volitve v provinci Rio Negro. Isto nedeljo, ko je vse časopisje prineslo novico o pomilostitvi, so se izvedle te volitve v eni izmed dveh provinc, ki jih še ima v rokah radikalizem. Od enajst občin jih je imel osem v oblasti radikalizem. Ostala mu je ena sama. Drugo je zavzela provincijska stranka, devet pa si jih je osvojil peronizem. To ni slučaj, niti ne uspeh krajevnih voditeljev, marveč odmev na splošen

ce pri branju slovenskih knjig, da nam bodo oblike prešle v meso in kri. Samo vaja nas bo prav usmerila. Med seboj se popravljajmo!

Predvsem pazimo na razliko med dajalnikom in tožilnikom, ti dve obliki sta v slovenščini izrazito različni. Če imajo drugi jeziki večjo svobodo pri uporabi teh dveh sklonov, gre to narekdo na račun jasnosti. Pomagajmo si z vprašanjem za tretji sklon: komu ali čemu? in za četrti sklon, tožilnik: koga ali kaj?, pa se nam bo že marsikateri dvom razjasnil. Ne prevajajmo besedo za besedo, če le moremo, mislimo slovenski, pa nam bodo tudi besede v lepši obliki prihajale na misel. Začnimo enostavneje, z navadnejšimi izrazi, pa bodo tudi končnice bolj pravilno, z lahkoto služile pravemu izražanju.

Milena

ugled, ki ga v tem trenutku uživa predsednik Menem.

ALARM ZVONI

Zato je razumljivo, da je vlado bolj kot pomilostitev, skrbela inflacija, kajti te dni so bili objavljeni statistični podatki za mesec septembra. Inflacija je dosegla 9,4 odstotka. Kaj je to v primeri s skoraj 39 procenti meseca avgusta, ali še 200 odstotki meseca julija? Kaj malo. In vendar je številka pomračila vladne obraze, saj so pričakovali kakih 6, največ 8 odstotno inflacijo. Celo podminister Ferreres je javno trdil te domneve.

Nekoliko večja številka je znak, da ni vse pod komando, da v marsikaterem oziru vlada še nima dokončne kontrole nad situacijo, da inflacija in njeni vzroki še niso udomačeni, in stabilizacija potrebuje še novih naporov. Ker pa celoten gospodarski plan sloni na proračunu trdne stabilizacije, je razumljivo, da so vladni krogi pričeli iskati, če že ne grešnih kozlov, pa vsaj nekaterih „krivcev“, da se „vzorno“ pokaže resnost in namen izvesti postavljene cilje. Tako je padlo nekaj višjih funkcionarjev (interventor v Vialidad Nacional, podinterventor v Vialidad Nacional, podinterventor v državni letalski družbi), ki so dovolili povišanje plač nad dovoljeno normo.

Seveda nihče ne verjame, da je inflacija hujša zaradi nekaj procentov v plačah nekaterih državnih uslužbencev. To je anekdota. Dejstvo pa je, da tudi za oktober predvidena inflacija (3%) ne bo ostala v tej višini, marveč jo bo presegla za kaki dve točki.

To seveda le še podžiga vladno ekipo, da pospešuje privatizacijske ukrepe. Te dni je v študiju kaj storiti s pristanišči. Buenosairesko pristanišče je eno najdražjih na svetu, kar dvakrat dražje nad svetovnim povprečjem. Mnogi izvozniki enostavno segajo po urugvajskih ali celo brazilskih pristaniščih, ker jim pride ceneje prevoz do tja pa manjši pristaniški stroški, kot pa bližje a drago buenosairesko pristanišče. To je pa izredne važnosti v trenutku, ko izvoz raznih žit narašča, in računajo na 62% porast izvoza.

Mimogrede omenimo še, da je do slej argentinska zunanjetrgovska bilanca pozitivna za kakih 3.500 milijonov dolarjev in računajo, da bo do konca leta presežek dosegel kakih 5.000 milijonov dolarjev. To je po eni strani sad nekoliko večjega izvoza, a tudi močno zmanjšane uvoza. Domoči trg je še vedno v stanju šoka po hiperinflacijskem obdobju. To za celoten razvoj gospodarstva ni pozitivno. A pospešiti bi ga bilo mogoče le z zboljšanjem dohodka prebivalstva. Tu pa vlada pride do gordijskega vozla, ki ga ne zna razvozljati, in se ga ne upa presekati.

V takem stanju pa je jasno, da se je pojavil tretji dogodek, ki tudi lahko postane „najvažnejši“ tega tedna: kongres CGT. V trenutku ko pišemo te vrstice, se odloča usoda Ubaldinija. Eno je jasno: Menem se v to že ni hotel več vtakniti. Izjavil je, da bo spoštoval vsak izid. A izobčil bo tistega, ki bo poražen, pa poraza ne bi sprejel, in hotel sprožiti razkol v sindikalizmu. Piše se novo poglavje argentinskega sindikalizma; to pa pomeni tudi novo poglavje peronizma. Res, nahajamo se na pragu spremenjene, drugačne Argentine. Ne vemo, kaj bo Menemu uspel. A nihče ne bo mogel trditi, da ta predsednik ni poskušil spremeniti starih in okostenelih struktur.

KAJ PRAVI RADIO

V Buenos Airesu smo lahko ujeli nekaj oddaj Radia Beograd v španščini, ki govore o zadnjih dogodkih v Sloveniji.

Poleg že opisanih novic smo zvedeli še za eno, da so namreč sprejeli tudi tisti amandmaj, ki govori, da ima Slovenija pravico trgovskega združevanja in neposrednih ekonomskih vezi s posameznimi republikami in tudi inozemstvom.

Napovedovalka v radiu je še komentirala, da so slovenski predlogi amandmajev primerni in da jih je treba upoštevati.

Karantanija ni umrla!

SLOVENŠČINA, MOJ JEZIK

Na Koroškem je katoliška mladina, združena v akciji SLOVENŠČINA MOJ JEZIK, s pomočjo Katoliške kulturne zveze pripravila kulturni festival. „Slovenščina, moj jezik“ je geslo Mladinskega kulturnega festivala, ki bo skušal doprinesiti svoj delež in odgovore na razna odprta vprašanja, hkrati pa prikazati koroško stvarnost.

Stvarnost o sožitju med Slovenci in Nemci na Koroškem je zaživela v nedeljo, 24. septembra 1989, ob 17. uri v Modestovem domu. „Quo vadis, Jörg?“ — To je naslov pogovora s koroškim deželnim glavarjem dr. Jörgom Haiderjem. Z njim so se pogovarjali Reginald Vospernik, Pepi Marketz, Zalka Kuchling in Ivan Lukan.

Okrogla miza je prikazala različnost Slovencev. „Pet Slovencev, šest mnenj“ je naslov pogovora med Lojzejem Peterlejem, Rudijem Voukom, Petrom Močnikom, Petrom Bekešem in Igorjem Bavčarjem. Pogovor je vodil Jože Wakounig.

SUVERENOST NI KOT BOŽIČNO DARILO

Brezdvomno najbolj provokantna in tudi najbolj pestrá je bila okrogla miza o Karantaniji, edini suve-

reni slovenski državi. Miza je bila postavljena v Mladinskem domu, okoli nje pa so pod vodstvom Teodora Domeja posedli avstrijski diplomat, koroški Slovenec Zdravko Inzko, slovenski kmet Ivan Oman (tudi predsednik Slovenske kmečke zveze), slovenski zamejski književnik Alojz Rebula iz Trsta, izredni univerzitetni profesor in podpredsednik Slovenske demokratske zveze France Bučar, slovenski bogoslovec iz Argentine Andrej Poznič in publicist, eden od štirih obsojencev na ljubljanskem procesu, živ primer trenutne slovenske nesuverenosti, Janez Janša.

Diskutanti torej iz celotnega slovenskega življenjskega in duhovnega območja, tema ena sama: slovenska suverenost.

Razprava je pokazala, da so se po ureditvi Karantanije zgledovali drugi narodi in veliki misleci in zakaj se Slovenci v današnjem trenutku ne bi. Vprašanje je, če hočemo biti suvereni, če hočemo svojo usodo oblikovati in jo kovati tudi sami ali pa to prepuščamo drugim. Slovenci smo kot majhen narod v bistvu povsod manjšina (dokler ne bomo imeli suverene družbene oblike). Vendar pa ta majhnost in manjšinstvo nista nujno nekaj slabega, kar sami dokazujemo: mi smo se namreč z njim

NOVICE IZ SLOVENIJE

FALA — Hidroelektrarna ima skoncana gradbena dela, v katerih bosta dva nova agregata s 25 megavatomov vsak. Ta dva bosta zamenjala sedem dosedanjih agregatov, ki delujejo že sedemdeset let.

POSTOJNA — Kriminalisti zatrjujejo, da se stanje v notranjski regiji iz leta v leto slabša. Tako po številu kaznivih dejanj, kot po odstotku mladoletnikov in otrok, udeleženih v krajah, tatvinah in vlomih, se postojnska, cerkniška in ilirskobistriška občina vedno bolj približujejo problematiki, s kakršno imajo opravka v večjih mstih. Skrb vzbuja vedno večja najpadalnost, ki jo mladi sproščajo med vandalskimi pohodi. Lani so v postojnski občini obravnavali 600 kaznivih dejanj, od tega so jih 50 zagrešili mladoletniki in otroci, najmlajšemu pa je bilo komaj osem let.

LJUBLJANA — Eno najnižjih števil študentov na 10.000 prebivalcev imamo Slovenci. To je razvidno iz raznih domačih in mednarodnih statističnih poročil. Le 100 Slovencev od 10.000 se odloči za visokošolski študij. Za tak študij pa se odloči približno 290 Zahodnih Nemcev od 10.000 in približno 400 od 10.000 prebivalcev Združenih držav Amerike.

CELJE — Težke kovine so odkrili v živilih iz Celja. Do te ugotovitve so prišli na podlagi analiz vzorcev pridelkov, ki jih lastna proizvodnja žalskega Hmezd prilčuje za prodajo tovarnam zdravil ter analiz živilskega izvora zagotovila celjska veterinarska inspekcija. Rezultati analiz so pokazali, da so vsa živila zastrupljena s težkimi kovinami, predvsem s fluorom, klorbenzenom in PCB. Društvo svetuje kranjancem, naj svoje pridelke raje uničijo, kot uživajo in se na ta način zaščitijo pred zastrupljanjem.

LJUBLJANA — Antologijo sodobne slovenske poezije v ruščini je izdala moskovska založba Hudožestvenaja Literatura v sodelovanju Cankarjeve založbe. Avtorje od Ketteja pa do danes živčih avtorjev obsega izbor; med njimi najdemo Cankarja, Zupančiča, Lili Novy, Kosovela, Balantiča, Bora, Minattija, Menarta, Makarovičev in druge. Izdaja je bila v 25.000 izvodih, kar je za ruske razmere povprečna velikost, saj naj-

bolj brani poeti izidejo v sto tisočih izvodih.

MARIBOR — Nove avtobuse za prevoz kalifornijskih šolarjev naj bi začela izdelovati mariborski TAM in ljubljanska Avtomontaža v skupnem podjetju TAM-USA. V Sloveniji naj bi izdelovali podvozje (šasije) in karoserijo, v ZDA bi pa vgrajevali motor, menjalnik, električno napeljava. Če bodo stvari uspevale, bi z začetne prolaje 300-400 avtobusov prešli na 500-700 avtobusov letno. Vendar bodo morali precej paziti, da jim prvotni optimizem in načrti ne padejo v vodo, saj je karlovska Crvena zastava z modelom yugo zadosti jasen primer improviziranosti.

NAUSSA, Grčija — Na mednarodnem folklorinem festivalu je skupina Tine Rožanec navdušila gledalce s folklornimi plesi slovenske in drugih jugoslovanskih narodov. Skupina, ki praznuje letos svojih štirideset let, je nastopala poleg predstavnikov Tajske, Mehike, Kanade, Španije, Italije in seveda Grčije.

LJUBLJANA — Hoteli v prestolici Slovenije niso nič moderni in potrebujejo temeljite prenove. V Unio, Slonu, Levu in drugih tradicionalnih hotelih so inšpektorji postavili termine za to, da se obnovijo ali prebelijo sobe, popravijo sanitarije, dokupijo manjkajoči kosi pohištva, itd. Nekateri hoteli se skušajo modernizirati in nabavljajo televizijske aparate, vgrajujejo avtomatične ključavnice in elektronsko napravo za vodenje hotela. Vsi pa so si edini, da je kriza huda in da je potnikov vedno manj.

LJUBLJANA — Mikrovalna pečica hoče počasi spremeniti način kuhanja slovenskih kuharic (in kuharjev). Po trgovinah je najti domače modele (Gorenje, iz Vrsarja) pa tudi uvožene znamke (Philips, Sharp).

LJUBLJANA — Cest, ki jih predvideva osimski sporazum, še ni. To pa ni lepo, saj bo naslednje leto treba začeti odplačevati Italiji odškodnino za podpravljen premoženje v bivši coni B. Sporazum je predvideval, da se pred tem časom (od 1983 do 1990) denar uporabla za gradnjo cest. Čas poteka, cest ni, pa še odškodnino bo treba začeti odplačevati (okoli 110 milijonov dolarjev). Odseki cest, ki spadajo k sporazumom so: Razdrto-Fernetici (22 km), Razdrto-

Namreč prelepa scena, ki nam jo je tudi posredoval Tone Oblak, in pa zanimive figure lutk, skrbna izdelava Danice Malovrh s pomočjo deklic počitniške šole. Prav te deklice, nekatere učenke in druge že bivše učenke Balantičeve šole iz San Justa so sestavile ekipo igralk z ročnimi lutkami. Hvaležni smo jim, da so se potrudile in dobro izpeljale vloge, za kar je potrebna dobra mera vztrajnosti in navdušenja. Napeto zanimanje v dvorani se je čutilo od prvega dejanja do konca. Tako so se izrazile same sodelavke, ki so bile: Adrijana Oblak, Veronika in Erika Indihar, Marta Selan, Andreja Zupanc, Veronika Samsa, Monika in Pavlinka Zupanc ter Monika in Andreja Keršič, seveda pod večjo roko Danice Malovrh.

Po končani predstavi, so otroci hoteli še in še videti palčke pa Snelguličico, itd. Ustregle so njihovim željam; za konec pa so Snelguličici potisnili v roke šopek rdečih nagelnov v priznanje vsem za uspešno predstavo. Mlada mati dveh teh malih šolarjev je zaupno pripovedovala, da je to doživljati otroke tako prevzelo, da je bilo v povod za pogovor vsega popoldneva.

Bog daj našim otrokom in učiteljem še veliko takih lepih dni, seveda, dokler bodo starši in prijatelji otrok pripravljeni žrtvovati ure in ure za pripravo vsega potrebnega, da prireditve dobro uspe. Vsem, ki so se trudili: iskreni Bog plačaj!

M. Z.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnosti

Rojstvo: Jasna Miriam je v soboto, 7. oktobra, razveselila družino Gregorja Batagelja in ge. Miriam roj. Jereb iz Castelarja. Srečnim staršem naše čestitke!

Krst: Dne 30. septembra je bil krščen v cerkvi Huerto de los Olivos Andrej Marjan Arabelli, sin dr. Celsa in prof. Lojzi roj. Dimnik. Botrovala sta prof. Eva Schiffrer-Dimnikova in dr. Gustavo Abichacra. Čestitamo!

Poroka: V soboto, 2. septembra 1989, sta se poročila v cerkvi Instituto Euskal-Echea v Llavallolu cont. Marinka Miklič in Eduardo Egert. Za priče so bili: nevestin stric Jože Miklič in mati Eva Miklič in ženinovi starši Anastazija in Emil Egert. Čestitamo!

Smrti: Umrli so v Slovenski vasi: ga. Slavka Zajc roj. Berčič (65 let), Jože Paskvalič (69) ter v Domu sv. Vincencija ga. Marija Žun (87). Naj počiva v miru!

SLOVENSKI DOM CARAPACHAY

MLADINSKI DAN

Tudi za mladinski dan so se nebeški vremenoslovci spomnili naše srečne in nas obdarili s prelepim dnem. Nekoliko hladno jutro ni ustražilo navdušenje odbojkašev, nasprotno, še bolj vneto so se borili za tako zaželjeno zmago. Ob desetih, ko je sonce že prijetno ogrevalo in se je zbralo že lepo število obiskovalcev, sta zastopnika fantov in deklet dvignila na vrtu obe zastavi in navzoči so odpeli himni. Dvorana pripravljena za nedeljsko službo božjo se je napolnila do zadnjega kotička. Sveto mašo je imel Franci Cukjati ob somaševanju Marjana Bečana, ki nas vsako leto ta čas razveseli s svojim obiskom. Misli evangelija, so bile, kot izbrane za ta dan. G. Cukjati je lepo in jasno prepletal svoje misli in stavke iz evangelija. Skupnost, sodelovanje, požrtvovalnost, medsebojno razumevanje in ohranjanje slovenskih korenin. Upam in želim, da bi vsi te besede še med tednom razmišljali.

Virtoja (44 km) in Hrpelje-Kozina-Reka.

NOVA GORICA — Bolezen X so imenovali novo bolezen, ki napada kunce in zajce. Je to hemoragično virusna bolezen, še nedogana; prvi so jo zapisali leta 1984 Kitajci, lansk leto pa je začela razsajati v Italiji. Od tam naj bi se zdaj vselila v slovenske primorske kraje, kjer je pomorila 323 živali na 70 krajih.

LJUBLJANA — Plečnikova arhitektura zapuščina še ni urejena. Razstave v centru Pampidou v Franciji in potem drugod po svetu so pokazale, da je še preveč dedičev, ki se ne zedinijo, zato tudi ni mogoče dokopati se do nekaterih eksponatov, ki niso v slovenskih rokah. Zato je nujno, da se določi večji prostor, kot je Arhitekturni muzej v Ljubljani (v Plečnikovi hiši v Trnovem), da se uredi zapuščinsko razmerje med SR Slovenijo-mestom Ljubljana-Arhitekturni muzej in določi Odbor za varstvo Plečnikove dediščine, ki bi imel pregled in moč nad podedovanim ter mogel sklepati pogodbe za nadaljnja razstavljanja.

UMRLI SO OD 7. do 12. septembra 1989:

LJUBLJANA — Janez Jamšek, 77; Marija Stenard roj. Petrovič; Janez Šantelj, 89; Frančiška Stepič roj. Babnik, 84; Mimi Šajna roj. Bižal; Ema Rejec roj. Pečaver; Salvo Rupnik; Angela Škerl roj. Kunaver, 83; Neža Ferfila; Cjara Šolmajer; Karel Jereb; Anči Pretnar roj. Pišec; Andrej Požrl; Anton Jereb; Franc Telban; Ignacij Smrekar, 80.

RAZNI KRAJI — Franc Simon, 92, Vrhnika; prof. Jože Gregorič, 81, Stična; Elizabeta Stenovec, 90, Peščenik; Ciril Kačič, Laško; Frančiška Marolt roj. Brezovar, 75, Vel. Lipoglav; Maksim Strel roj. Lindtner, vd. Boria, Škofja Loka; Franc Novak, Žužemberk; Jakob Cetinski, Domžale; Stane Ferjan, Radovljica; Pavla Gregorovič roj. Jančič, Griže; Jožefa Bibič, Celje; Barica Vukotič, Vel. Mlačévo; Ivan Trdnja, 78, Vir; Boris Mozetič, Nova Gorica; Angela Hudovernik roj. Tajšek, Velenje; Marija Šorli roj. Šegatin, 82, Bl. Dobrava; Zinka Škerbinek, Brežice; Mihael Zabret, Domžale; Franc Godec, Pokojnica.

Dvorana se je potem v trenutku spremenila v obednico belo pogrnenih miz. V kuhinji se je opazilo že nekaj mlajših dekliških moči, kar je seveda razveseljivo. Med obedom so odbojkaši in odbojkašnje nadaljevali s tekmovanjem. To se je zavleklo do pričetka kulturnega programa mladinskega dne. Povezovalce programa, Maks Škarlovnik, je ob napovedani uri začel s pozdravom vseh navzočih. Kot prva točka je predsednica SDO Carapachay izrekla vsem dobrodošlico in potem razvila svojo misel: „Ljubezen naših staršev do nas je ustvarila Dom, ki ga mi uživamo. Povezanost med njimi, v ljubezni do slovenske besede, navad, domače pesmi, naj nam bodo v zgled in posnemanje. V naših žilah se pretaka slovenska kri; dolžni smo ji ljubezen in spoštovanje.“ — Sledil je folklorni ples. Nastopili so: Lenči Klemen, Ani Senovršnik, Zinka Klemen, Metka Slabe, Tone Komar, Tone Senovršnik, Andrej Selan, Julio Vázquez in Jani Škarlovnik. Nato nam je že znana harmonikarica Silva Blazinšek zaigrala venček domačih

Iz življenja v Slovenski vasi

SLOVO OD DIRIGENTA

Pevski zbor „Slovenske vasi“ se je zbral v soboto, 18. junija, da se je poslovil od dolgoletnega pevovodja Ivana Meleta. Ob 18. uri je bila sv. maša v kapeli v zavetišču, ki jo je opravil g. Janez Petek. Nato so odšli v Hladnikov dom, kjer so se ob lepi družbi in postrežbi veselili in obujali spomine na 24-letno delovanje pevskega zbora pod vodstvom Ivana Meleta; zbor sam pa v tem letu slavi 40 let svojega obstoja. Ker ta zbor največ sodeluje pri cerkvenih obredih in slovesnostih, se je pevovodju najprej zahvalil slovenski dušni pastir Janez Petek. Posebno se je zahvalil za njegovo vztrajno delo in veliko žrtev ob prihajanju na vaje in nastope prav iz Castelarja. Zahvalil se mu je tudi predsednik društva Slovenska vas Stane Mehle za vso pripravljenost in sodelovanje pri društvenih prireditvah, še posebno ob obletnicah in pri spominskih proslavah pobitih domobrancev. Poudaril je, da je Ivan Mele eden izmed tistih tihih in skritih javnih kulturnih delavcev, ki so že vsa leta moč našega skupnega življenja in stebra slovenstva v svetu. V imenu pevskega zbora se je v kratkih besedah spomnila njegovega 24-letnega dela in vodstva zbora Mimi Bokalič. Ves čas so ob njem občutili ljubezen do lepega petja in še posebno gorečo ljubezen do slovenske pesmi. Za vse, kar so od njega prejeli in se naučili, se je prav iz srca zahvalila in izročila darilo v spomin. Nato je spregovoril še Ivan Mele in se zahvalil vsem pevcem za dolgoletno požrtvovalno delo pri vajah in nastopih. Ta lepi večer je trajal pozno v noč ob lepi slovenski pesmi.

ŠOPEK NA GROB MSGR. HLADNIKU

Ob 24-letnici smrti msgr. Janeza Hladnika smo se rojaki Slovenske vasi zbrali 19. junija pri sv. daritvi, ki jo je daroval slovenski dušni pastir Janez Petek. Zastopniki društva „Slovenska vas“ pa so na dan njegove smrti 20. junija položili slovenski šopek na njegov grob v cerkvi sv. Jožefa, katere prvi župnik je bil pokojni.

SPOMINSKA PROSLAVA

Spominska proslava vseh protikomunistih žrtev in pobitih domobrancev se je vršila v nedeljo 25. junija. Društvo Slovenska vas je vse rojake in vaščane po drugi sveti maši povabilo v Hladnikov dom k spominski proslavi. Uvodne misli je imel kulturni referent Peter Rot in poudaril pomen teh proslav. Prosil je Janeza Petka, da je opravil molitve za pokojne ob spominski plošči. Mešani pevski zbor pod vodstvom Jožeta Omahna pa je zapel: Lipa zelenela je ter Legionarji — domobran-

melodij. Vedno je zaželjena njena prisotnost s harmoniko na odru.

Kot zastopnik Centralnega odbora je nato govoril Marko Gaser: „Nikoli ne bomo celi ljudje, če ne bomo priznavali in se zavedali našega izvora. Najbolj žalostna podoba človeka je polovičarstvo in tega se izogibajmo. Zato je nujno, da poživljamo te naše dneve, si pomagamo med seboj, da bomo ponosno celi ljudje. Nikdar polovičarji!“ Trde in resnične besede! Upam, da niso šle mimo ušes! — Sledil je solo s kitaro Mili Klemen. Zaigral je: Classical gas, Kmečki valček in lastno stvaritev De estos mares. Brez dvoma je Mili rojen za muziko! — Za humor so nam plesalci nudili zabavni folklorni ples. Dosegli so namen, vsi smo se nasmejali!

Sledila je izročitev pokalov zmagovalcem v odbojki: dekleta iz San Martina in fantom Slomškovega doma. Kmalu so se zaslišali zvoki orkestra Hrast, ki so vabili, da se ljubitelji plesa malo zavrtje. Polke, valčki so si sledili, a drugi dan je bil ponedeljek, t. j. delo! Zato so jo kmalu vsi popihali domov. — Lep mladinski dan je imel končni zaključek.

mak

ci. Spominski govor je imel Marjan Loboda.

Ob zaključku proslave je dr. Andrej Fink opomnil vse navzoče na zelo važen dogodek v Sloveniji. Spomnil je, da se bodo na Zalah ob lipi 27. junija zbrali rojaki v domovini in se spomnili pobitih domobrancev. Prav je, da se tisti dan tudi mi z njimi združimo in skupno molimo za naše pokojne junake in mučence. To skromno a lepo proslavo smo zaključili s pesmijo: Oče, mati...

KOLINE

Društvo Slovenska vas je za 2. in 3. julij pripravilo že tradicionalne koline. V soboto, 2. julija je bil res lep večer združen s kresovanjem. Ob 20. uri se je zbralo lepo število rojakov v Hladnikovem domu, da prisostvujejo prižiganju kresu, ki ga je vodil prof. Dani Sušnik. Ob velikem ognju je najprej Ciril Jan razložil pomen in navade kresa iz naše preteklosti. Naredila se je res lepa in prijetna slovenska družba. Najbolj so bili veseli otroci, ker mislim, da ni nihče manjkal. Skupno s odraslimi so plesali okoli ognja in prepevali nad 30 prelepih slovenskih pesmi, ki so bile razmnožene prav za to priliko. Po deseti uri je odbor društva vse navzoče povabil še na večerjo, kjer so bile pripravljene dobre in okusne koline. V nedeljo, 3. julija pa je bilo skupno družinsko kosilo s kolinami, kjer se je zbralo še kar lepo število vaščanov. Posebnost pri obeh prireditvah je bila v tem, da so organizatorji pripravili igranje tombole, pri kateri so vsi lepo sodelovali.

ZVEZA ŽENA SLOVENSKE VASI

Odsek Zveze žena Slovenske vasi je v nedeljo, 16. julija pripravil lep družinski popoldan. Najprej je Andrej Rot pripovedoval o svojem potovanju po Sloveniji, predvajal na traku posneta politična zabavljanja, na video pa smo videli več zanimivih dogodkov iz kulturnega delovanja v Sloveniji. Med odmorom so nas žene postregle s čajem in pecivom. Nato so otroci in tudi starejši gledali na video več otroških prireditev. Vsi smo odšli s tega popoldneva veseli in z željo, da se bolj pogosto organizirajo taki družinski sestanki.

OTROŠKI DAN

V soboto, 5. avgusta je bil otroški dan. Vodstvo slovenske šole je povabilo ob štirih popoldan vse otroke, da prihite v Hladnikov dom. Otroci so najprej gledali video film in sicer: Zvezdico zaspanko. Odbor staršev je poskrbel za lepo postrežbo in razne igre. Otroci so bili veseli in ta dan jim bo gotovo ostal v lepem spominu.

MALI OGLASI

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantacije, sreda in petek od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. B - San Martín - T. E. 755-1353.

ARHITEKTI

Andrej Duh — načrti, gradnje in vodstvo del v mestu in okolici; nepremičninski posli — P. Moreno 991, 5. nadstr. "C", Bariloche, T. E. 0944-20733.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk. — T. E. 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro. T. E. 743-5985.

dr. Franc Knaps — odvetnik; ponedeljek, torek, petek od 16 do 20. Tucumán 1455 9. nadstr. "E", Capital - T. E. 45-0320 in 46-7991.

ZA DOM

POHISTVO: za jedilnice, spalnice, dnevne sobe, moderno in angleški stil. Tine Kovatič. — T. E. 765-1682.

REDECORA — celotna oprema stanovanj; blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge. - Bolívar 224, Ramos Mejía - T. E. 654-0352.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 211, San Miguel - T. E. 664-4374.

Alpe Hogar — Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

TRGOVINA

Delikatesa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadra severno od postaje Liniers).

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel - T. E. 664-1656.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 325-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias — Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Urađuje ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

Spomenka Hribar; „Naša žena“; 6.89

Sprava je klic k ljubezni

„Lani sva z možem (Tineto Hribarjem, opomba NŽ) praznovala že petindvajsetletnico poroke. Čas tako hitro, prehitro teče, še posebej, če ti je lepo, če si imel srečo, da si našel svojo srečo. Imava dve, zdaj že odrasli hčeri. Kar precej klepetamo in razpravljamo — pravzaprav pre malo, vedno namreč zmanjkuje časa. Včasih še za počitek“, je začela Spomenka Hribar. „Velikokrat si očitam“, je nadaljevala, „da sem za pravila čas za ne vem kakšne velike družbene probleme in njihovo razreševanje — namesto, da bi se posvetila družini, odraščanju otrok, ki je zdaj nepovratno mimo... Toda — četudi ne brez mojega pristanka — je lo vse nekako brez mene. Veste, to je tako čudno v življenju. Sam ga oblikuje, a vendar si še veliko bolj oblikovan po njem.“

O Spomenki Hribar za začetek še tole. Z družino živi na Igu pri Ljubljani in že dvajset let je zaposlena na Centru za proučevanje religije na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani. In še mimogrede. Ko je najbolj razburjena in vznemirjena, gre na vrt pulit plevel. Žal pa vsi nimamo vrta...

— Znani ste postali, ko ste pričeli govoriti o narodni spravi. Tako

Slovenska kulturna akcija

10. kulturni večer

Msgr. dr. Mirko Gogala

O TEOLOŠKIH PROBLEMIH V EVROPI

Predavanje bo v soboto, 21. oktobra ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše.

PROSLAVA SLOVENSKEGA NARODNEGA PRAZNIKA 29. OKTOBRA IN DNEVA SLOVENSKE ZASTAVE

V SOBOTO, 28. OKTOBRA, V SLOVENSKI HIŠI

ob 19.15: sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj,

ob 20.00: v veliki dvorani:

- počastitev slovenskega narodnega praznika in dneva slovenske zastave,
- pozdrav gostov iz Kanade in Koroške,
- slavnostna večerja

Vstopnice po A 3.500,- bodo v predprodaji v Slovenski hiši, po naših krajevnih Domovih in v Slogi (T. E. 658-6574 in 654-6438).

V NEDELJO,
22. OKTOBRA

XXII. PRISTAVSKI DAN

Zveza slovenskih mater in žena sporoča, da so darovali v dobroteljni sklad: N. N., Capital, A 150.000; N. N., Capital, A 500; ga. Mara Pleško ob poroki sina Janeza in Marcela in ob krstu vnuka Marka A 150.

Lepa hvala!

REŠITEV KRIZANKE

Vodoravno: 1. ukor; 5. snov; 9. nas; 12. rokav; 14. obetamo; 16. ponese; 18. žepek; 20. pest; 21. kapar; 22. spi; 24. tabo; 26. Edip; 28. ar; 29. Celovec; 31. ki; 32. tace; 34. imam; 35. tak; 36. vozim; 38. toda; 40. Lipar; 41. Vinica; 43. omariče; 45. aleja; 47. kot; 48. suša; 49. enak.

Navpično: 1. Ur; 2. kop; 3. okopi; 4. rane; 6. Noe; 7. ob; 8. veža; 9. napad; 10. Amerika; 11. sok; 13. veste; 15. tepce; 17. stalim; 19. osat; 21. kovati; 23. pravimo; 25. bom; 27. pika; 29. Cezar; 30. Emona; 33. copat; 35. Tace; 39. Iris; 39. dile; 40. lok; 41. veš; 42. aja; 44. Cu; 46. ak.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 T. E. 651-1760. Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gdč. Julka Moder).

LOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 T. E. 755-1266 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Cena največ štirih vrstic A 150.- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — A 500.-

21. OKTOBRA 1989

Koncert

40-letnica pevskega zbora Slovenskega doma v San Martinu

Zahvala

Odbor Slovenskega doma v San Martinu se toplo zahvaljuje vsem darovalcem dobrotkov in peciva ter sodelavcem za vse delo in trud, s katerim so omogočili izvedbo tako lepe in uspešne domove tombole.

SLOGA IŠČE URADNICO/KA

Informacije osebno ali po telefonu (g. upravnik), v uradnih urah.

Bm. Mitre 97 Ramos Mejía Tel. 658-6574/654-6438

OBVESTILA

SOBOTA, 14. oktobra:

Visokošolski tečaj v Slovenski hiši ob 15.30.
V Hladnikovem domu razgovor in video o proslavi pri Lipi, Vodi Lojze Rezelji. Ob 20. uri.

NEDELJA, 15. oktobra:

Proslava misijske nedelje v Slovenski hiši ob 17. uri.

PONEDELJEK, 16. oktobra:

Srečanje javnih delavcev na Pristavi. Pričetek z mašo ob 8.30.

SREDA, 18. oktobra:

Sestanek Lige žena-mati v San Martinu ob 18.30. Predava ga. Betka Vitrih; „Narodne šege in običaji ob praznikih“.

SOBOTA, 21. oktobra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. Proslava Slomškove šole ob njeni 40-letnici.

Kulturni večer SKA: dr. Mirko Gogala: O teoloških problemih v Evropi. Ob 20. uri v Slovenski hiši.

Koncert, 40-letnica pevskega zbora Slovenskega doma v San Martinu.

V Našem domu v San Justo Prvi ples RASTI XIX ob 22. uri.

Občni zbor društva „Počitniški dom dr. R. Hanzelica“ v Slovenski hiši ob 16.30.

SOBOTA, 28. oktobra:

Proslava Narodnega praznika 29. oktobra in dneva Slovenske zastave v Slovenski hiši.

SOBOTA, 4. novembra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 5. novembra:

24. obletnica Cankarjevega doma v Berazateguiju in 4. mladinski dan.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak

REDACCION Y ADMINISTRACION:

RAMON L. FALCON 4158

1407 BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: 69 - 9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije za 1989: za Argentino A 6.000; pri pošiljanju po pošti A 7.000; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA. Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo: v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Panigini 2;

v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

Poravnajte naročnino!

PROSLAVA 40-LETNICE SLOVENSKE ŠOLE

BO V SOBOTO 21. OKTOBRA 1989 OB 20. URI:

- 40 let naše šole — voditeljica Helena Zupan-Malovrh
- Pravljica spevoigra „ZAJČJI FESTIVAL“ v režiji Klavdije Malovrh Jakoš in Andrejke Vombergar in izvedbi sedanjih in nekdanjih učencev

Razstava fotografij iz 40-letnega življenja šole.

Vabljeni vsi nekdanji učitelji in učenci ter družine!

SLOVENSKE ŠOLE, Castelli 28 - Ramos Mejía

Vstopnina: za odrasle A 1.000, za otroke A 500.

SLOVENSKA
ŠAHOVSKA ZVEZA

DRUŠTVO
SLOVENSKA VAS

ŠAHOVSKI TURNIR

ZA VSE SLOVENSKE ŠAHISTE

PO ŠVICARSKEM SISTEMU NA SEDEM KOL

21. oktobra 1989 in naslednje sobote
v Hladnikovem domu v Slovenski vasi

Vpisnina A 500.- Vpis in informacije na tel. 248-5671.

Turnir podpirajo:

MUTUAL SLOGA

ALPE HOGAR

AMOBILAMENTOS ČRNAK HNOS.

človeško končnost kot končnost in s tem na tragičnost človeškega življenja. Je pristanek na to, da je človek vedno zgolj človek, nikoli Bog ali človek, da je torej zmožljiv in ranljiv in da mora na tak način jemati druge ljudi in tudi samega sebe. Da ima sicer vsak človek svoj prav, da pa nihče nima Prava, in to do te mere, da bi zavoljo svojih idej, projektov, interesov, resnice... smeli vzeti življenje človeku.

Sprava je meja in določa mejo dostojanstva in svetosti človeka; Človek je kot človek nedotakljiv. Človek, ki je spravljen sam s seboj in sočlovekom, ve: do tu sem jaz — od tu dalje pa je drugi človek, ki ga moram brezpogojno spoštovati, ga ne raniti, kaj šele ubiti...

Vidite, zdrava sila pa se do sočloveka vede prav obratno: meni, da ima resnico v zakupu in je v imenu svoje „Resnice“ pripravljena tudi ubijati druge ljudi, ki imajo drugačne resnice, ideje, projekte... Zdrava sila se ne počuti majhno in skromno ne pred sočlovekom ne pred Bogom ne pred skrivnostjo, kvečjemu, morda, pred Zgodovino.

Preprosto rečeno: postavila sem, da se tudi domobranec prizna, da so bili ljudje in sestavni del svojega naroda. In da je tragedija njihove smrti naša nacionalna tragedija.

In do mrtvih se moramo vesti pietno — to je integralni del naše kulture in civilizacije. Seveda pri tem ni mogoče spregledati, da je sodelovanje z okupatorjem pač sodelovanje z okupatorjem in da se temu pravi iz-

dajstvo. A odprto puščam vprašanje, kako se reče ideološkemu sodelovanju in podrejanju usode svojega naroda koristim nekoga drugega, recimo Sovjetski zvezi oziroma ideologiji boljševizma.

Zakaj da sem doživljala očitke in obsodbe? Prav zato, ker sem revolucionarje opomnila, da je revolucija pri nas poleg „zmage“ prinesla tudi velikansko in nepregledno trpljenje ljudi; da je bila tudi zločinska. Zdrava sila vidi v revoluciji zgolj Zmagoslavje, ne pa naše človeške tragedije, tragedije slovenskega naroda. Revolucija ne šteje, svojih žrtev, jih le preklinja, ali kvečjemu, zamlčuje. Priznanje človeškosti slovenskim domobrancem, in tragičnosti njihovega konca kot tragičnosti slovenskega naroda, pa, seveda, pri naša v naše življenje novo, drugačno kakovost naših medsebojnih odnosov.

To bi bila ena raven sprave, ti, sta, ki zahteva globoko spoštovanje do mrtvega kot mrtvega. Druga raven zadeva nas, žive. Predvsem si moramo urediti svoje življenje, tako da ne bomo iz družbenega življenja izključevali sočloveka samo zato, ker misli drugače! In da svoje napake kot ljudje popravljamo sproti, recimo na svobodnih volitvah, brez krvavih žrtvovanj posameznikov ali množice ljudi — ki bi jim potem, po kdo ve koliko desetletij ali celo posmrtno, podeliti rehabilitacijo. Kaj bolj ciničnega in perverznejša si je komaj mogoče misliti, saj bi partija dejansko morala prositi odpuščanja!“